Helsinki 29.3.2021

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

1

Suomen Kunto- ja terveysliikuntakeskustenyhdistys SKY ry:n kirjallinen lausunto

ASIA: HE 39/2021 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI LIIKKUMISVAPAUDEN JA LÄHIKONTAKTIEN VÄLIAIKAISESTA RAJOITTAMISESTA

Suomen Kunto- ja terveysliikuntakeskusten yhdistys SKY ry (SKY) kiittää saamastaan kirjallisesta lausuntopyynnöstä.

LAUSUNTO

TAUSTAA

Kaupallisia kunto- ja terveysliikuntakeskuksia on Suomessa n. 1100[1] ja sen lisäksi suuri joukko muita liikunta-alan yrityksiä sekä ns. seuraosakeyhtiöitä. Isoimmat alan yritykset työllistävät eri työtehtävissä 300-1000 henkilöä liiketoimintamallin mukaisesti. Ala toimii ekosysteemissä, jossa mm. palvelu- ja tavarantoimittajilla on merkittävä rooli.

Helmikuussa 2021 tuli voimaan tartuntatautilain muutokset. Siinä puututtiin merkittävästi perustuslailliseen oikeuteen elinkeinon harjoittamisesta tiettyjen toimialojen osalta.

Tartuntatautilain pykälän 58 g käytön osalta AVI:en viranomaismääräys on 26.2.2021 eteenpäin rajoittanut alamme toimintaa sisätiloissa siten, että toimintaan voi osallistuu enintään kymmenen henkilöä. Näillä rajoitustoimenpiteillä pystytään mielestämme ehkäisemään merkittävästi Covid 19 viruksen leviämistä ja vähentämään kontakteja. Rajoitukset ovat olleet rajuja.

Huomioon tulee myös ottaa se tosiasia, että jo nykyisen 58 g §:n vaikutukset yrityksen liiketoimintaan ovat vastaavat kuin täysi sulkeminen. Harva toimija pystyy enää toimimaan nykyisen 29.3. voimassa olevan 58 g §:n mahdollistamilla toimintaedellytyksillä.

[1] https://www.lipas.fi/etusivu

SKY, Suomen kunto- ja terveysliikuntakeskusten ry
Puh. 040 515 4449
eMail: toimisto@sky-ry.fi
www.sky-ry.fi
www.liikuntapaivat.fi
www.apt-personaltrainer.fi
www.mikäsinualiikuttaa.fi
Y-tunnus: 2173470-8

Voimassa oleva 58 g pykälän alueellinen käyttö on jo nyt aiheuttanut alan yritysten sulkemisia liiketoiminnallisista syistä.

Maan hallitus teki kuitenkin vielä uuden esityksen eduskunnalle laiksi tartuntatautilain 58 g §:n muuttamisesta, jonka perusteella uusi muutos mahdollistaisi mm. kunto- ja terveysliikuntakeskusten sulkemisen. Eduskunta hyväksyi täysistunnossa sunnuntaina 28. maaliskuuta elinkeinotoiminnan tilojen sulkemista täsmentävän hallituksen esityksen, joka kohdistui 58 d §:n ja 58 g §:n muuttamiseen. Lain olisi määrä tulla voimaan 31.3.2021.

Tällä hetkellä alamme on rajoitus- ja sulkemisesitysten viidakossa. AVI:t ovat tehneet kahden viikon rajoitusmääräyksiä, jotka ovat voimassa eri ajoilla alueittain mm. Etelä-Suomen osalta 14.4. asti. Mikäli näihin tulee jälleen muutoksia 1.4. lähtien tilanne muuttuu kriittiseksi. Käsityksemme mukaan AVI:t voisivat määrätä maksimissaan 14 vrk sulun. Liikkumisrajoituksissa aikajana olisi 21 vrk, jolloin päällä saataisi olla kaksi erilaista viranomaisrajoitusta. Liikkumisrajoitus merkitsee myös toimialalle sulkua.

Toimiala on ollut jo yli vuoden rajujen rajoitusten kohteena. Rajoitukset ovat aiheuttaneet toimialalle merkittäviä talous- ja työllisyysmenetyksiä, konkursseja sekä toimialan ekosysteemin murtumista. Toimialamme on toiminut poikkeusjärjestelyissä omaehtoisesti sekä vastuullisesti.

Hallituksen uudessa esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta, jolla perustuslaissa turvattua liikkumisvapautta rajoitettaisiin väestön suojaamiseksi covid-19-epidemian leviämiseltä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja olemaan voimassa 14.5.2021 asti.

Rajaukset tarkoittaisivat koko alan liiketoiminnan täydellistä sulkemista. Seuraukset olisivat katastrofaaliset.

Toimimme tällä hetkellä kahden viikon sykleissä AVI:n päätösten osalta. Uusia viranomaispäätöksiä/tulkintoja 58 d §:n ja 58 g §:n muutosten osalta ei ole vielä edes käsitelty ja nyt koko palvelusektoriin kohdistetaan erittäin järeitä elinkeinonharjoittamiseen kohdentuvia toimenpiteitä. Epävarmuudessa eläminen on yrittäjille ja työntekijöille henkisesti sekä taloudellisesti mahdotonta. Toimialan yrityksiin on tehty AVI:en toimesta useita terveystarkastuksia, joista alan yrittäjät ovat saaneet kiitosta toteutetuista toimenpiteistä terveysturvallisuuden osalta.

HAITTAVAIKUTUKSET TALOUTEEN JA TYÖLLISYYTEEN

Keväällä 2020 Valtion Liikuntaneuvoston selvityksen mukaisesti [2] todettiin COVID-19 pandemian vaikutuksen liikunta-alan yrityksiin.

"Vakavimmat akuutit vaikutukset koronalla on ollut alan yrityksille, joiden toimintaedellytyksiin koronarajoitukset ovat vaikuttaneet pääosin erittäin paljon, monilla keskeyttäneet toiminnan kokonaan. ***Liikunta-alan yrityksistä 59 %:lla liikevaihto on laskenut vähintään puolella.*** *Liikunta-alan yritysten tilanne näyttäytyy monelta osin heikommalta kuin yritysten tilanne keskimäärin."*

Tilanne on muuttunut viime vuoden lopun ja tämän vuoden osalta yhä kriittisemmäksi.

Havainnot:

- Asiakkaat tauottavat jäsenyyksiä yhä enemmän – hyvityspyynnöt ja irtisanomiset ovat lisääntyneet merkittävästi. Tappiokierre kasvaa.
- Henkilöstön lomautuskierre on raastavaa ja toimenpiteisiin ei ehditä reagoida, jonka seurauksena palkkakulut aktivoituvat täysimääräisenä
- Jäsenmyynti on pysähtynyt
- Täysisulku aiheuttaisi yhä syvemmän syöksykierteen ja lisää irtisanoutumisia ja korttien tauottamisia
- Työttömien ja lomautettujen osuus oli viime keväänä voimakkaassa kasvussa liikunta-alan ammattilaisten osalta. Kunto- ja terveysliikuntakeskuksissa toimii myös muitakin kuin liikunta-alan työntekijöitä. Lisäksi useita palvelukokonaisuuksia ostetaan alihankintana. Koko ekosysteemi romahtaa.
- Nykyisten 58 g §:n alueilla tuhansien henkilöiden YT-menettelyt ovat käynnistyneet, sulkutila johtaisi myös ikäviin irtisanomisiin.
- Tilanne on muuttunut kriittiseksi ja tilanteen pitkittyessä konkursseja on toteutumassa.

Ala toimii jäsenyysmallilla ja se on täysin poikkeava verrattuna muuhun liiketoimintaan. Kunto- ja terveysliikuntakeskukset ovat alusta, johon palvelu- ja tavarantoimittajat myyvät palveluitaan ja tuotteitaan. Tästä kokonaisuudesta syntyy asiakkaille – jäsenelle suunnatut liikuntapalvelut. Jäsenyysmallissa tulojen menetys moninkertaistuu lyhyessä ajassa kiinteiden kulujen juostessa koko ajan täysimääräisenä. **Suomessa toimii yksittäisiä kuntosali ja kuntokeskustoimijoita sekä ketjuja, joissa tällä hetkellä on enimmillään 55 toimipistettä eri puolella Suomea. Keskitetyillä toiminnanohjausjärjestelmillä toimivat**

[2] https://www.liikuntaneuvosto.fi/wp-content/uploads/2020/06/Koronapandemian-akuutit-vaikutukset-liikuntatoimialaan-VLN-2020.pdf

ketjut eivät pysty muokkaamaan konseptejaan/liiketoimintamallejaan jatkuvissa muutostilanteissa.

KIINTEÄT KULUT JUOKSEVAT – SUPISTETTAVAA EI ENÄÄ LÖYDY

- **Keskiarvollisesti kulut** kuntosaleilla, jossa ei ole jatkuvaa henkilökuntaa ovat **n. 16 000-25 000 e kahdessa viikossa/toimipiste** tilan koon ja toimintamallin mukaisesti
- **Kuntokeskuksissa,** joissa on useita tiloja ja osittain henkilökuntaa tai toimivat ns. premium konseptilla **kiinteiden kulujen osuus on pakkakulut mukaan laskettuina 35 000 – 300 000 e kahdessa viikossa/toimipiste**
- kiinteitä kuluja ovat mm. palkat, vuokrat ja muut toimitilakulut (mm. sähkö, vesi, lämmitys, vartiointi, vakuutukset, siivous, tekniikka, lupamaksut, kiinteistöverot, tarvikekulut), laiteleasingit, ohjelmalisenssit, hlökuntakulut, markkinointi, muut ostopalvelukulut, pandemian edellyttämät hygieniakulut.

- Käytännössä kahden viikon sulkeminen tarkoittaa **6-8 viikon tulojen suoraa menetystä kulujen juostessa koko ajan. Tulojen menetykset vaihtelevat yllä olevan mallinnuksen mukaisesti 18 000 e/kaksi viikkoa/toimipiste, aina yli 100 000 e/ kaksi viikkoa/toimipiste**
- **Uusien jäsenyyksien myynti on tippunut 98% 58 g §: n aikana – käytännössä sitä ei ole enää ollut**
- Ennuste on, että **80% jäsenistä jäädyttää sopimuksensa** huhtikuun loppuun mennessä leviämisalueen rajoitusten piirissä olevissa toimipisteissä, jos sulut toteutuvat. Käytännössä laskutusta ei voida enää tehdä, jos tilat ovat suljettu.
- Tulovirta on tyrehtynyt ja kulut juoksevat
- Maaliskuussa vaikutukset ovat jo olleet 50-100% liikevaihdon menetystä, ilman että kuluja on saatu leikattua lainkaan, huhtikuussa kaikilla lähes 100 %, jos sulut toteutuvat
- Hygieniatarvikkeiden ja suojavarusteiden ja uusien rakenteiden osalta kustannusten kasvu on ollut myös merkittävä
- Osaa alan liiketoimintakonsepteista ei ole pystytty toteuttamaan, kun asiakasmääriä on rajoitettu 10 henkilöön. Jos tila ja laitteet on rakennettu palvelemaan jopa 1500 ihmistä, on täysin mahdotonta palvella kaikkia maksavia asiakkaita, kun asiakasmäärää rajoitetaan ottamatta huomioon tilan kokoa.
- Liikuntaa tarjoavat yritykset eivät ole pääsääntöisesti suunniteltu toimimaan kymmenen (10) tai sen alle olevilla osallistujamäärillä. Liiketoiminta ei ole tuolloin kannattavaa.

- **henkilöstöön liittyviä toimenpiteitä ei pystytä sopeuttamaan (nopeutettu YT-menettely päättyi vuodenvaihteessa)**

TUKIMALLIT

Nykyiset kustannustukimallit ovat liian hitaita toimenpiteitä akuutissa kriisissä.

Tukimalli ei huomioi yritysten kokonaistilannetta. Osa yrityksistä oli tehnyt juuri ennen koronapandemiaa merkittäviä investointeja osa vielä korona-aikana. Uusien toimipisteiden avaus vertailuaikana on saattanut vaikuttaa siihen, että niiden tuoma liikevaihto on luonnollisesti paikannut koronan aiheuttamia tappiota liikevaihtoon. Kustannustuki ei ole ottanut huomioon kasvuhakuisten yritysten toimintaa. Sulkemisten osalta kompensaatiomallin tulee olla riittävä, kuten hyväksytyssä mietinnössä 58 g:n osalta on todettu. Tuella on jo nyt kiire.

YHTEENVETONA TOTEAMME SEURAAVAA

Vastustamme hallituksen esityksen hyväksymistä. Tartunnat leviävät pääasiassa lähi- ja perhepiirien välisissä kontakteissa ja kokoontumisissa. Mahdolliset rajoitukset on ehdottomasti kohdistettava tarkasti näihin tilanteisiin.

Nykyinen rajoitusmalli toimillamme on riittävä -> 58 g nykyinen malli (29.3.2021 voimassa oleva).

Olemme tehneet tehokkaita ja täsmällisiä koronaviruksen torjuntatoimia, jotta lausunnolla olevaa rajoituslakia ei tarvittaisi. AVI on tarkastanut useita toimipisteitä ja terveystarkastusten osalta ei ole ollut huomautettavaa.

Lausunnolla oleva rajoituslaki on ongelmallinen rajausten tulkintojen osalta sekä antaa epäselvän kuvan elinkeinonharjoittamisen muodollisesta harjoittamisesta. Liikkumisrajoitusesitys sulkee liiketoiminnan. Lisäksi rajoituksen käyttöönoton indikaattoreista ei ole selkeää määritystä.

Liikkumisrajoitusten osalta löytynee myös muita mahdollisuuksia tartuntojen ehkäisemisemiseksi. Näitä voisivat olla mm. liikkumisrajoitusten kohdentaminen yöaikaan.

Rajoitukset ovat kohdistuneet toimialaamme lähtökohtaisesti jo väärin perustein. Toimialan yrityksistä ei ole lähtenyt merkittäviä tartuntaryppäitä.

Kunnioittaen:

SUOMEN KUNTO- JA TERVEYSLIIKUNTAKESKUSTEN YHDISTYS SKY RY

Jussi Raita
Puheenjohtaja
044 594 4451
jussi.raita@elixia.fi

Riitta Hämäläinen-Bister
Toiminnanjohtaja
040 515 4449
riitta@sky-ry.fi